

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія економіки та управління

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

навчальної дисципліни «Логістика кризових ситуацій»
вибіркових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Логістика

**за темою - Практичні рекомендації щодо організації логістичного
забезпечення спільних дій сил безпеки при реагуванні на
кризові ситуації**

Харків 2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2022 № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу Харківського
національного університету
внутрішніх справ
Протокол від 22.08.2022 № 1

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2022 № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії економіки та управління, протокол від
15.08.2022 № 1

Розробники: старший викладач циклової комісії економіки та управління,
к.е.н., спеціаліст вищої категорії, викладач – методист, Цимбалістова О.А.

Рецензенти:

1. Старший викладач циклової комісії економіки та управління КЛК
ХНУВС, к.е.н., спеціаліст вищої категорії, викладач – методист,
Харченко М.В.
2. Професор кафедри логістики НАУ, доктор економічних наук, професор,
експерт Українського логістичного альянсу (УЛА) Смерічевська С.В.

План лекції:

1. Організація матеріального забезпечення.
2. Визначення потреби в матеріальних засобах.
3. Види матеріальних запасів.
4. Маневри матеріальними запасами.
5. Забезпечення водою.

Рекомендована література:

Основна:

1. Закони України «Про оборону України», «Про Збройні Сили України», «Про державне оборонне замовлення», «Про основи національної безпеки України», «Про організацію оборонного планування».
2. Закон України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру».
3. Барковець А.І., Шведун В.О. Антикризовий менеджмент у державному управлінні. Державне управління у сфері цивільного захисту: наука, освіта, практика: матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (Харків, 22-23 лютого 2017 р.). Х.: НУ ЦЗУ, 2017. С. 197.
4. Чуб І.А., Михайловська Ю.В., Новожилова М.В. Формалізація задачі ресурсного забезпечення ліквідації техногенної надзвичайної ситуації. Збірник наукових праць "Проблеми надзвичайних ситуацій". 2017. Вип. 25. С. 154-158.
5. Попов В.М., Чуб І.А., Гудак Р.В. Оцінка ефективності розподілу ресурсного забезпечення ліквідації надзвичайної ситуації. Збірник наукових праць "Проблеми надзвичайних ситуацій". 2017. Вип. 26. С. 108-112.
6. Крикавський Євген. Логістичне управління. Підручник. — Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2005. — 684 с.
7. Крикавський Є. Логістика. Основи теорії: Підручник — 2-е вид., доп. і переробл. — / Є. Крикавський. — Львів : НУ «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід», 2006. — 456 с.
8. Крикавський Є. Логістика. Основи теорії: Підручник / Є. Крикавський. — Львів : НУ «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід», 2004. — 416 с.
9. Чухрай Н.І. Логістичне обслуговування: Підручник / Н.І. Чухрай — Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2006 — 284 с.
10. Якубовський О.П. Управління ризиками та кризами / Якубовський О.П., Пахомова Т.І., Драгомирецька Н.М // (опорний конспект дистанційного курсу навчальної дисципліни): Навчальний посібник. — К.: Центр дистанційного навчання НАДУ при Президентові України, 2005. — 68 с.
11. Чухрай Н. Логістичне обслуговування: Підручник. / Н. Чухрай. — Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2006.

– 292 с.

12. Гаджинский А.М. Логистика. / А.М. Гаджинский. – М.: Маркетинг, 2000. – 375 с.

13. Крикавський Є.В. Логістика. Основи теорії. / Є.В. Крикавський. – Л.: Національний університет «Львівська політехніка», Інтелект-Захід, 2004. – 416 с.

14. Белаї С.В. Розроблення комплексного державного механізму протидії кризовим ситуаціям за масовою участю населення. Держава та регіони: науково-виробничий журнал. Серія: Державне управління. Запоріжжя: Класич. приват. ун_т. 2013. № 3 (43). С. 57-61.

15. Сумець О.М. Логістика кризових ситуацій. Конспект лекцій. Освітньо-професійна програма «Логістика», першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальність 073 Менеджмент. КЛК ХНУВС. 2020.

Додаткова:

16. Карпенко Г. П. Логістичні термінологічні студії в Україні / Г. П. Карпенко // Педагогічна освіта: теорія і практика. Збірник наукових праць. Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка. – 2013. – № 14. – С. 191–196.

17. Яковлєв А. І. Удосконалення методичних засад управління витратами на промислових підприємствах / А. І. Яковлєв // Економіка. Фінанси. Право. – 2014. – № 7. – С. 17–19.

18. Сачинська Л. В. Управління логістичними витратами підприємства / Л. В. Сачинська // Маркетинг та логістика в системі менеджменту: тези доповідей IX Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 8–10 листопада 2012 р.). – 2012. – С. 382–383.

19. Окландер М. А. Логістика / М. А. Окландер. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 346 с.

20. Рета М. В. Логістичні витрати: визначення, класифікація та облік / М. В. Рета // Бізнес Інформ. – 2012. – № 8. – С. 155–158.

21. Помірко Н. М. Класифікація логістичних витрат у формуванні системи управління ними на промисловому підприємстві / Н. М. Помірко // Вісник НУ «Львівська політехніка». – 2010. – № 669. – С. 99–107.

22. Крикавський Є. Логістика та управління ланцюгами поставок: Навч. посібник / Є.Крикавський, О.Похильченко, М. Фертч. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. – 844 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

23. Публічний звіт Голови ДСНС про результати діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій у 2016 році. URL: <https://www.dsns.gov.ua/files/2017/2/22/2016.pdf>

24. Публічний звіт Голови ДСНС про результати діяльності Державної

служби України з надзвичайних ситуацій у 2017 році. URL: [https://www.dsns.gov.ua/files/2018/1/26/Zvit%202017\(%D0%9A%D0%9C%D0%A3\).pdf](https://www.dsns.gov.ua/files/2018/1/26/Zvit%202017(%D0%9A%D0%9C%D0%A3).pdf)

25. Публічний звіт Голови ДСНС про результати діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій у 2018 році. URL: <https://www.dsns.gov.ua/files/2019/1/18/321.pdf>

26. Дегтяр А.О., Белаї С.В. Дослідження державних механізмів протидії кризовим явищам соціально-економічного характеру в Україні: методологічний аспект. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування: електронне фахове видання, 2015. № 1. URL: http://el_zbirn_du.at.ua/2015_1/20.pdf

27. Белаї С.В. Концепція стратегії соціально-економічної безпеки регіонів України. Державне будівництво. Х.: ХарПІ НАДУ. 2012. № 2. URL: www.kbuara.kharkov.ua

28. http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2020/56.pdf.

29. Логістика кризових ситуацій. <http://edu.lp.edu.ua/moduli/lohistyka-kryzovykh-sytuatsii>.

30. Логістичний менеджмент в кризових ситуаціях. <http://vlp.com.ua/node/15595>

Текст лекції

Преамбула

На даний час у спеціалізованій літературі практично не розкрита тематика організації логістичного забезпечення (ЛЗ) спільних дій сил безпеки (СБ). Проте, тематика логістичного (тилового, матеріально-технічного) забезпечення Збройних сил та інших військових формувань розкрита достатньо глибоко. Разом з цим, слід зазначити, що такі формування СБ як Національна гвардія України та Державна прикордонна служба України активно застосовує розроблені положення з військового та оперативного тилу. Тому, доцільно розповсюдити вказані положення на всі формування СБ.

1. Організація матеріального забезпечення

Забезпечення сил безпеки (СБ) засобами здійснюється по їх видах і номенклатурі. Як правило, **головна мета матеріального забезпечення** спільних дій СБ при реагуванні на ті кризові ситуації, що загрожують державній безпеці, досягається завчасним створенням і правильним ешелонуванням необхідних запасів матеріальних засобів, безперебійним поповненням їх витрати і втрат. Проте, як показує експертний аналіз не всі СБ мають запаси матеріальних засобів у повному обсягу. Одне з **головних завдань матеріального забезпечення** (МЗ) – підвезення продовольства, техніки, спеціальних засобів, пального та інших матеріальних засобів, які мають важливу роль у забезпеченні спільних дій СБ при реагуванні на кризові ситуації. Несвоєчасне забезпечення матеріальними засобами набагато знижує

спроможності формувань (підрозділів) СБ. Тому матеріальне забезпечення в ліквідації кризових ситуацій є основним.

Організація матеріального забезпечення полягає у:

- прийнятті рішення на матеріальне забезпечення і його плануванні;
- визначенні порядку і черговості забезпечення підрозділів СБ матеріальними засобами та їх підвезення;
- постановці завдань на підвезення, виділенні транспортних засобів і засобів механізації вантажно-розвантажувальних робіт;
- підготовці складів до приймання і видачі вантажів, призначенні маршрутів транспортних засобів та їх супроводженні;
- установленні порядку передачі матеріальних засобів споживачам;
- призначенні і підготовці районів приймання - передачі матеріальних засобів та вирішенні інших організаційних питань.

Матеріальне забезпечення спільних дій СБ при реагуванні на кризові ситуації організовують орган управління МЗ та органи управління підвидів МЗ, а саме:

- продовольчого забезпечення;
- речового та квартирно-експлуатаційного (за необхідності) забезпечення;
- забезпечення пально-мастильними матеріалами.

2. Визначення потреби в матеріальних засобах

Потреба формувань (підрозділів) СБ у матеріальних засобах визначається з урахуванням встановлених норм їх витрати та необхідних запасів на кінець періоду проведення операції з реагування на кризові ситуації, а на підготовку до операції з реагування на кризові ситуації – з урахуванням встановлених норм витрати і запасів на початок операції.

Обчислення потреби і облік забезпеченості матеріальними засобами здійснюється у розрахунково-постачальних одиницях (РПО), а також у інших одиницях виміру (масі, об'ємі, штуках та інших).

Під РПО слід розуміти умовно прийняту величину, яка застосовується для визначення забезпеченості формувань (підрозділів) СБ матеріальними засобами,

обчислення потреби у них, а також при установленні норм витрати і запасів.

У Національній гвардії України, МЧС підрозділи якої залучаються до ліквідації кризових ситуацій, наприклад, розрахунково-постачальними одиницями прийняті:

- по пальному – **заправка**;
- по продовольству – **добова видача**;
- по інших матеріальних засобах – **комплект**.

Заправка пального – його кількість, що вміщується у паливну систему машини (агрегату) або забезпечує встановлений запас її ходу (час роботи).

Заправка визначається:

- для гусеничних машин,
- колісної військово-інженерної техніки та вертольотів – місткістю основних баків та додаткових ємностей, які конструктивно входять у їх паливні системи;
- для колісних машин (крім військово-інженерних) – кількістю пального, яке забезпечує запас ходу їх за основними нормами витрати на встановлені відстані;
- для агрегатів – кількістю пального, яке забезпечує встановлений час їх роботи.

Заправка пального формування (підрозділу) СБ нараховується на всю наявну за обліком техніку в межах її штатної чисельності.

Добова видача – кількість продовольства, яка належить за встановленими нормами для харчування однієї особи на добу. Добова видача формування (підрозділу) СБ нараховується на її обліковий склад.

Комплект – набір приладдя (інструментів, запасних частин, предметів речового та іншого майна), складений за визначеним переліком та у встановлених кількостях.

Кількісні показники РПО на одну особу, на одиницю озброєння, військової і спеціальної техніки є величиною постійною і установлюються постановами Кабінету Міністрів, наказами центральних органів державного управління СБ, а на формування (підрозділу) СБ – змінною величиною, яка залежить від ступеню укомплектованості особовим складом (персоналом), технікою і озброєнням.

Потреба у матеріальних засобах, як правило, визначається по двох періодах: на підготовку операції з реагування на кризову ситуацію і на проведення такої операції. Вихідними даними для визначення потреби у матеріальних засобах на операцію є встановлені для формування (підрозділу) СБ керівником СЦ (ОШ) норми витрати і запаси на початок та кінець дня (періоду) операції. Крім того, необхідно мати дані про наявність матеріальних засобів у формуванні (підрозділу) СБ на час проведення розрахунків. Формула для розрахунку потреби у конкретному виді матеріальних засобів на один із періодів може бути викладена як:

$$P = R + Z, \quad (1)$$

де P - потреба в матеріальних засобах, РПО;

R - встановлена норма витрати матеріальних засобів, РПО;

Z - запаси на кінець періоду, РПО.

Потреба у матеріальних засобах визначається:

- у пальному, продовольстві і речовому майні – керівниками відповідних органів управління підвидами логістичного забезпечення;
- в інших матеріальних засобах – керівниками відповідних органів управління.

Основним фактором, який визначає потребу в матеріальних засобах на операцію (день операції), є установлені їх витрати. Основними факторами, які впливають на витрати матеріальних засобів є:

- чисельний склад формування (підрозділу) СБ;
- вид та напруженість дій СБ;
- роль і місце формування (підрозділу) СБ в операції;
- характер кризової ситуації;
- умови місцевості, пора року, характер погоди;
- ступінь кваліфікації особового складу та персоналу СБ;
- стан техніки та інші.

Чисельний склад формування (підрозділу) СБ, наявність і стан техніки визначають кількісні показники РПО, таким чином впливають на потребу у матеріальних засобах, яка відображена масою.

Вид та напруженість дій СБ, характер кризової ситуації безпосередньо впливають на інтенсивність застосування озброєння і техніки.

Витрати пального визначаються напруженістю роботи машин, яка у свою чергу прямо залежить від глибини бойового завдання військової частини, підрозділу з урахуванням додаткових коефіцієнтів (маневрування, умов руху, допоміжних елементів маршруту), які впливають на витрату пального.

Для забезпечення особового складу СБ їжею щоденно витрачається одна добова видача продовольства.

Визначення потреби формувань (підрозділів) СБ у матеріальних засобах з урахуванням запасів на кінець кожного дня операції викликає не необхідністю виконувати службово-бойові (оперативно-службові) завдання вночі та у наступні дні проведення операції. При визначенні норм утримання запасів матеріальних засобів у формуваннях (підрозділах) СБ враховуються передусім інтереси автономності формувань (підрозділів) СБ у логістичному відношенні.

Наявність матеріальних засобів у формуваннях (підрозділах) СБ на кінець кожного дня операції, як правило, повинна бути не нижче норм утримання рухомих запасів. При цьому норми запасів на кінець операції, залежно від конкретних умов, можуть не відповідати тим нормам, які установлені на початок операції.

Важливою умовою досягнення безперебійності у матеріальному забезпеченні формувань (підрозділів) СБ і кожної людини у ході проведення операції з реагування на кризову ситуацію є постійне поповнення витрати матеріальних засобів шляхом їх регулярного підвезення. Але при напруженій обстановці або у випадку масштабних руйнувань шляхів автомобільних доріг безперебійне підвезення не завжди можливе. Тому для гарантованого матеріального забезпечення у формуваннях (підрозділах) СБ, при особовому складі (персоналі), бойовій та спеціальній техніці утримуються рухомі запаси матеріальних засобів. Наявність запасів у формуваннях (підрозділах) СБ дозволяє керівникам усіх рівнів впливати на спроможності підпорядкованих формувань (підрозділів) СБ та безперебійно забезпечувати їх за будь-яких умов обстановки.

3. Види матеріальних запасів

Всі види матеріальних засобів, наявні у СБ в мирний час, за способом утримання і призначенням поділяються на:

1. Запаси **поточного забезпечення**;
2. **Непорушні запаси**.

До запасів **поточного забезпечення** відносяться матеріальні засоби, що перебувають на забезпеченні формувань (підрозділів) СБ відповідно до штатів, табелів, норм мирного часу при повсякденній діяльності. За рахунок запасів поточного забезпечення у формуваннях (підрозділах) СБ мають утримуватись **рухомі запаси**. Формування (підрозділи) СБ повинні постійно мати в установлених розмірах **рухомі запаси** матеріальних засобів.

Розміри **рухомих запасів** матеріальних засобів встановлюються з урахуванням забезпечення автономності дій формувань (підрозділів) СБ, а також відповідно до можливостей і умов підвезення. При середній напруженості операції з реагування на кризову ситуацію вони, як правило, повинні забезпечувати потребу формувань (підрозділів) СБ у матеріальних засобах протягом 4-6 діб, а по продовольству – протягом 9 діб.

Рухомі запаси матеріальних засобів поділяються на **витратну частину** та **недоторканий** (для пального – незнижуваний) **запас**.

Витратна частина призначена для забезпечення дій СБ при реагуванні на кризові ситуації та задоволення поточних потреб формувань (підрозділів) СБ.

Недоторканий (незнижуваний) запас матеріальних засобів призначений для вирішення непередбачених завдань і витрачається з дозволу керівника відповідного формування (підрозділу) СБ. Цей запас складають: одна добовидача продовольства, що знаходяться у особового складу, 0,2 запр. пального у баках транспортних засобів. Витрачені при підготовці та в ході операції з реагування на кризові ситуацію військові (рухомі) запаси матеріальних засобів повинні, як правило, поповнюватися щодня, а при нагоді – негайно.

Відповідно до обстановки і завдань формувань (підрозділів) СБ за рішенням керівника ситуаційного центру можуть створюватись додаткові запаси пального та інших матеріальних засобів. Розміри додаткових запасів матеріальних засобів залежать від завдань, які виконуються формуванням (підрозділом) СБ, обстановки у районі кризової ситуації, можливостей транспортних засобів, а також від умов і місця утримання цих запасів.

Додаткові запаси пального можуть утримуватись при машинах у розмірах:
автомобільного бензину – 0,2 - 0,25 запр. і більше (у дрібній тарі), дизельного палива – 0,4 запр.

Рухомі запаси матеріальних засобів, які витрачені при підготовці і в ході операції з реагування на кризову ситуацію, поповнюються на підстав і зведень по тилу, а також донесень і заявок, що подаються начальниками відповідних органів управління логістичного забезпечення (ЛЗ) формування (підрозділу) СБ до своїх центральних органів управління, а також до органів державного

управління ЛЗ спільних дій СБ. Керівники формувань (підрозділів) СБ, задіяних до операції з реагування на кризову ситуацію, про витрати, втрати і наявність матеріальних засобів, а також про потребу у них доповідають по команді щоденно.

Постачання матеріальних засобів формуванням (підрозділам) СБ, задіяним до операцій з реагування на кризові ситуації, здійснюється з таких основних джерел: централізовані поставки, закупівля у місцевих постачальників, волонтерська допомога. Централізовані поставки здійснюються через промислові підприємства всіх галузей національної економіки України, які виробляють необхідне озброєння, військову і спеціальну техніку, а також інші матеріальні засоби. До централізованих поставок також відносяться поставки матеріальних засобів отриманих шляхом закупівлі за кордоном та отриманих в якості гуманітарної допомоги в рамках військово-технічного співробітництва і які здійснюються міністерствами, відомствами та іншими центральними органами державної влади у сфері безпеки і оборони у відповідності до стратегічних планів та програм. Матеріальні засоби за централізованими поставками доставляються на стаціонарні центри забезпечення, бази і склади сил безпеки, звідки вони розподіляються і підвозяться автомобільним транспортом (частково – залізничним та повітряним) до формувань (підрозділів) СБ. У загальному обсязі матеріальних засобів, які витрачаються формуваннями (підрозділами) СБ, централізовані поставки займають головне місце, тому вони є основним джерелом матеріального забезпечення.

Джерелами поповнення матеріальних засобів у формувань (підрозділів) СБ, крім централізованого постачання, можуть бути закупівля регіональними (місцевими) органами державної влади та місцевого самоврядування і передача їх формуванням (підрозділам) СБ, задіяним до операції з реагування на кризові ситуації, у місцевих постачальників.

Ще одним джерелом поповнення матеріальних засобів є надходження за волонтерською допомогою. Як правило, в якості волонтерської допомоги надходить продовольство, питна бутильована вода, окремі предмети речового майна, засоби захисту, предмети для забезпечення побутових потреб військовослужбовців тощо. Рациональне використання кожного з перелічених джерел забезпечення, збереження і економні витрати матеріальних засобів дають можливість безперебійно, своєчасно і повністю забезпечувати ними формування (підрозділів) СБ.

4. Маневри матеріальними запасами

В ході проведення операції з реагування на кризову ситуацію важливу роль у своєчасному і повному задоволенні потреби формувань (підрозділів) СБ у матеріальних засобах буде грати *маневр* запасами матеріальних засобів.

Основними формами маневру є:

- переадресування автомобільних підрозділів (колон) з матеріальними засобами;
- перерозподіл запасів між формуваннями (підрозділами) СБ;
- переключення всіх чи більшості транспортних засобів на підвезення будь-якого одного, найбільш необхідного в даний момент виду матеріальних засобів;
- тимчасове прикріплення формувань (підрозділів) СБ, яким вкрай необхідні матеріальні засоби, на забезпечення із інших джерел.

Переадресування автомобільних підрозділів (колон) з матеріальними засобами проводиться при різких змінах обстановки. Ця форма маневру запасами дозволяє у короткі строки і ефективно впливати на поповнення запасів у формувань (підрозділів) СБ.

Перерозподіл запасів між формуваннями (підрозділами) СБ у окремих випадках може бути єдиною можливою і найбільш складною формою маневру запасами. Це пов'язано з вилученням і передачею матеріальних засобів з найбільш забезпечених формувань (підрозділів) СБ у ті, що забезпечені менше.

Переключення усіх або більшості транспортних засобів на підвезення якогось одного, найбільш необхідного у даний час виду матеріальних засобів, може бути викликане підвищеною потребою у ньому формувань (підрозділів) СБ, перервою у підвезенні і т.п. Ця форма маневру запасами може знайти широке застосування при обмеженій кількості транспортних засобів.

Тимчасове прикріплення одних формувань (підрозділів) СБ, яким необхідні матеріальні засоби, на забезпечення з інших формувань (підрозділів) СБ може здійснюватись у обстановці, що ускладнює чи виключає поповнення запасів матеріальних засобів раніше установленим порядком.

5. Забезпечення водою

Окремим і надзвичайно важливим питанням матеріального забезпечення спільних дій СБ при реагуванні на кризові ситуації є забезпечення водою. Забезпечення формувань (підрозділів) СБ водою включає:

- розвідку джерел води, її добування та очищення;
- обладнання, утримання і охорону пунктів водопостачання та водорозбірних пунктів;
- створення запасів води, їх зберігання, підвезення, розподіл (видавання);
- поповнення витрати води;
- контроль її якості.

Потреба у воді визначається на підставі даних про чисельний склад формувань (підрозділів) СБ, кількості озброєння і техніки, норм споживання води, умов побутової діяльності формувань (підрозділів) СБ, кліматичних умов, пори року та інших факторів.

Для миття особового складу (персоналу) в лазні і на санітарну обробку витрачається 45 л води на одну особу; для потреб медичного забезпечення на

одне штатне ліжко з урахуванням обслуговуючого персоналу – 55 л; для прання 1 кг білизни (обмундирування) механізованим способом – 60 л.

Норми споживання води для пиття і господарчі потреби приведе ні у таблиці 1.

Таблиця 1

Норми споживання води особовим складом у польових умовах
(на одну особу у літрах за добу)

	Повна норма, у літрах		Скорочена норма, у літрах	
	у помірному кліматі	у жаркому кліматі	у помірному кліматі	у жаркому кліматі
Всього, у т.ч.	10,0	15,0	2,5 (не більше 5 діб)	4,0 (не більше 3 діб)
На чай і запас води у флягах	2,5	4,0	—	—
Для приготування їжі, обробки продуктів, миття кухонного інвентарю	3,5	3,8	—	—
Для миття столового посуду (казанів, кухлів)	1,0	1,2	—	—
Для умивання	3,0	10,0		

Основні заходи щодо забезпечення формувань (підрозділів) СБ водою передбачаються, як правило, в плані ЛЗ, в плані інженерного забезпечення, а щодо розвідки джерел води, крім того, у плані розвідки. Вода використовується на господарсько-питні, санітарно-побутові і технічні потреби. З пунктів водопостачання, які обладнуються на джерелах води, і з водорозбірних пунктів, що створюються для роздавання підвезених запасів, вода видається тільки питної якості і для санітарно-побутових потреб. Використання води для цих потреб із інших джерел забороняється.